

Sygn. akt II Ca 1039/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 marca 2015 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie II Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący Sędzia Sądu Okręgowego Dariusz Iskra (sprawozdawca)

Sędziowie: Sędzia Sądu Okręgowego Anna Podolska-Kojtych

Sędzia Sądu Rejonowego Marta Postulska-Siwek (delegowana)

Protokolant Sekretarz sądowy Katarzyna Gustaw

po rozpoznaniu w dniu 5 marca 2015 roku w Lublinie, na rozprawie

(1) sprawy z powództwa W. S. (1)

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w L.

o zapłatę kwoty 1602,84 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 2 listopada 2005

roku do dnia zapłaty

(2) sprawy z powództwa M. S.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w L.

o zapłatę kwoty 10685,62 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 2 listopada 2005

roku do dnia zapłaty

(3) sprawy z powództwa J. S.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w L.

o zapłatę kwoty 1602,84 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 2 listopada 2005

roku do dnia zapłaty

(4) sprawy z powództwa W. S. (2)

1

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w L.

o zapłatę kwoty 1602,84 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 2 listopada 2005

roku do dnia zapłaty

(5) sprawy z powództwa I. C.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w L.

o zapłatę kwoty 1602,84 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 2 listopada 2005

roku do dnia zapłaty

na skutek apelacji powodów od wyroku Sądu Rejonowego Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku dnia 15 października 2014 roku, w sprawie I C 870/12

I. oddała apelację;

II. zasądza od W. S. (1), J. S., W. S. (2) i I.

C. na rzecz (...) Spółki Akcyjnej w L. kwoty po 28,13

zł (dwadzieścia osiem złotych trzynaście groszy) od każdego z nich tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego;

III. zasądza od M. S. na rzecz (...) Spółki

Akcyjnej w L. kwotę 187,50 zł (sto osiemdziesiąt siedem złotych

pięćdziesiąt groszy) tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

Sygn. akt II Ca 1039/14

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 3 lutego 2012 roku, wniesionym do Sądu Rejonowego Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku:

1. W. S. (1) wniósł o zasądzenie od (...) Spółki Akcyjnej w L. kwoty 1602,84 zł tytułem wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z działek o nr (...) położonych w L. przy ul. (...) w związku z posadowionymi na nich urządzeniami przesyłowymi, za okres od dnia 1 listopada 2005 roku do dnia 1 listopada 2006 roku, z odsetkami ustawowymi od dnia wymagalności – dnia 2 listopada 2005 roku do dnia zapłaty,

2. M. S. wniosła o zasądzenie od (...) Spółki Akcyjnej w L. kwoty 10685,62 zł tytułem wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z działek o nr (...) położonych w L. przy ul. (...) w związku z posadowionymi na nich urządzeniami przesyłowymi, za okres od dnia 1 listopada 2005 roku do dnia 1 listopada 2006 roku, z odsetkami ustawowymi od dnia wymagalności – dnia 2 listopada 2005 roku do dnia zapłaty,

3. J. S. wniósł o zasądzenie od (...) Spółki Akcyjnej w L. kwoty 1602,84 zł tytułem wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z działek o nr (...) położonych w L. przy ul. (...) w związku z posadowionymi na nich urządzeniami przesyłowymi, za okres od dnia 1 listopada 2005 roku do dnia 1 listopada 2006 roku, z odsetkami ustawowymi od dnia wymagalności – dnia 2 listopada 2005 roku do dnia zapłaty,

4. W. S. (2) wniósł o zasądzenie od (...) Spółki Akcyjnej w L. kwoty 1602,84 zł tytułem wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z działek o nr (...) położonych w L. przy ul. (...) w związku z posadowionymi na nich urządzeniami przesyłowymi, za okres od dnia 1 listopada 2005 roku do dnia 1 listopada 2006 roku, z odsetkami ustawowymi od dnia wymagalności – dnia 2 listopada 2005 roku do dnia zapłaty

5. I. C. wniosła o zasądzenie od (...) Spółki Akcyjnej w L. kwoty 1602,84 zł tytułem wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z działek o nr (...) położonych w L. przy ul. (...) w związku z posadowionymi na nich urządzeniami przesyłowymi, za okres od dnia 1 listopada 2005 roku do dnia 1 listopada 2006 roku, z odsetkami ustawowymi od dnia wymagalności – dnia 2 listopada 2005 roku do dnia zapłaty.

Powodowie wnieśli ponadto o zasądzenie od pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Powodowie wskazali, że są współwłaścicielami działek o nr (...) położonych w L. przy M., (...) Z. (...). Przedmiotowe nieruchomości zostały zajęte na trwale napowietrznymi liniami kablowymi oraz stacją transformatorową K-193, stanowiącymi własność (...) Spółki Akcyjnej.

Powodowie wskazali, że (...) Spółka Akcyjna korzystała z urządzeń przesyłowych zainstalowanych na działkach powodów, nie uiszczając należnych opłat. (...) Spółka Akcyjna nie posiada żadnego tytułu prawnego do korzystania z działek powodów. Powodowie wezwali pozwanego do zapłaty dnia 24 października 2011 roku. Pozwany na wezwanie nie udzielił żadnej odpowiedzi. Zdaniem powodów, do wyliczenia wysokości wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z działek powodów należy przyjąć stawkę za 1 miesiąc czynszu, jaki wynikałby z umowy dzierżawy, gdyby umowa taka była zawarta między stronami. Podstawą obliczenia wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości są pożytki cywilne, jakie z tej nieruchomości mogła uzyskać strona powodowa, zawierając umowę najmu czy też dzierżawy nieruchomości będącej w takim stanie, w jakim była w okresie, za jaki żąda wynagrodzenia. Wysokość przedmiotowego wynagrodzenia powinna odpowiadać wysokości potencjalnego czynszu za korzystanie z tej nieruchomości. Kwotę 17097 zł obliczono w ten sposób, że powierzchnię zajmowaną przez urządzenia przesyłowe wraz ze strefą bezpieczeństwa na działce nr (...), to jest 303 m⁽⁽²⁾⁾, pomnożono przez kwotę 4,10 zł – cenę za miesiąc dzierżawy 1 m⁽⁽²⁾⁾ powierzchni gruntu w L. przy ul. (...)(...) Z. (...), co łącznie za rok bezumownego korzystania z gruntu daje kwotę 14908,00 zł. Przedmiotowa powierzchnia w wypadku działki (...) wynosi 89 m⁽⁽²⁾⁾, co poprzez pomnożenie jej przez kwotę 2,05 zł – cenę za miesiąc dzierżawy 1 m⁽⁽²⁾⁾, co daje kwotę 2189 zł wynagrodzenia rocznego.

*

W dniu 27 lutego 2012 roku Sąd Rejonowy Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym w sprawie I Nc 303/12, którym uwzględnił powództwo w całości (k. 31-32).

*

Na nakazu zapłaty z dnia 27 lutego 2012 roku pozwany wniósł sprzeciw, zaskarżając nakaz w całości.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego kosztów procesu według norm przepisanych. Pozwany podniósł zarzut zasiedzenia służebności przesyłu, polegającej na prawie do korzystania z nieruchomości powodów w zakresie związanym z posadowieniem na przedmiotowych nieruchomościach urządzeń elektroenergetycznych oraz ich eksploataowaniem i przeznaczeniem do dystrybucji energii elektrycznej (k. 38-40v).

*

Wyrokiem z dnia 15 października 2014 roku Sąd Rejonowy Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku:

1. oddalił powództwo;
2. zasądził od W. S. (1), M. S., J. S., W. S. (2), I. C. na rzecz (...) Spółki Akcyjnej L. kwoty po 483,40 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania, w tym kwotę 2400 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego;
3. nakazał ściągnięcie na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Rejonowego Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku) od W. S. (1), J. S., W. S. (2), I. C. i M. S. kwoty po 471,02 zł tytułem wydatków tymczasowo wyłożonych z sum budżetowych Skarbu Państwa (k. 280).

W uzasadnieniu wyroku Sąd Rejonowy ustalił, że urządzenia elektroenergetyczne (stacja transformatorowa), które obecnie są zlokalizowane na nieruchomościach stanowiących współwłasność W. S. (1), M. S., J. S., W. S. (2), I. C., położonych w L. przy ulicy (...) w L., w obrębie (...) – Z. (...), składających się z działek nr (...) (księga wieczysta nr

(...) oraz (...) (księga wieczysta nr (...)), zostały wybudowane w 1984 i w tym roku nabyte „na rzecz przedsiębiorstwa energetycznego na podstawie ustawy z mocy samego prawa”.

Sąd Rejonowy ustalił, że na podstawie Zarządzenia Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 22 kwietnia 1985 roku w sprawie utworzenia przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą (...), zostało utworzone, w miejsce dotychczasowego przedsiębiorstwa państwowego, nowe przedsiębiorstwo państwowe. W skład nowego przedsiębiorstwa państwowego wchodził Zakład (...).

Sąd ustalił, że na podstawie Zarządzenia Ministra Przemysłu z dnia 16 stycznia 1989 roku, nr 60/ORG/89, zostało utworzone przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...), które zostało wpisane do rejestru przedsiębiorstw państwowych na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w Lublinie z dnia 27 lutego 1989 roku, sygn. akt Ns Rej. PP 29/89.

Sąd ustalił, że w dniu 12 lipca 1993 roku przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) zostało przekształcone w spółkę akcyjną.

Sąd ustalił, że w dniu 4 stycznia 1999 roku doszło do „zmiany Zakładu (...) S.A. na (...) S.A.”.

Sąd Rejonowy ustalił, że w dniu 30 czerwca 2007 roku (...) Spółka Akcyjna zawarły z (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością (spółką wpisaną do Krajowego Rejestru Sądowego – Rejestru Przedsiębiorców w dniu 15 grudnia 2006 roku) umowę przeniesienia zorganizowanej części przedsiębiorstwa. W skład przedsiębiorstwa sieciowego, które zostało nabyte przez (...) Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością wchodziła także przedmiotowa służebność gruntowa.

Sąd ustalił, że z dniem 31 sierpnia 2010 roku nastąpiło połączenie spółek w trybie art. 492 § 1 pkt 1 k.s.h., w tym (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (spółka przejmowana) ze spółką (...) Spółka Akcyjną (spółka przejmująca). Spółka przejmująca, której jednostką organizacyjną (oddziałem) jest (...) Spółka Akcyjna – Oddział (...), zgodnie z art. 494 § 1 k.s.h., wstąpiła w prawa i obowiązki (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością.

Sąd wskazał, że w 2012 roku stacja transformatorowa została zdemontowana.

Sąd Rejonowy wskazał, że powyższy stan faktyczny ustalił na podstawie powołanych wyżej dowodów, a mianowicie dowodów z dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy oraz zeznań powoda W. S. (1), zeznań świadka M. Z. oraz opinii biegłych sądowych.

Sąd wskazał, że autentyczność dokumentów nie była kwestionowana przez żadną ze stron. Zeznania powoda W. S. (1) i zeznania świadka M. Z. Sąd uznał za wiarygodne w całości, są one bowiem logiczne i spójne, a nadto znajdują potwierdzenie w pozostałym zebranym materiale dowodowym.

W ocenie Sądu, brak było również podstaw do kwestionowania złożonej w toku procesu pisemnej opinii biegłego z zakresu geodezji Z. W. oraz z zakresu szacunku nieruchomości A. S.. Zdaniem Sądu opinie te są rzetelne, sporządzone przez osoby posiadające wiedzę i doświadczenie w opiniowanej materii, nie nasuwają ponadto wątpliwości co do ich prawidłowości, zaś wnioski są jednoznaczne i nie rodzą wątpliwości.

Sąd Rejonowy przytoczył treść przepisów art. 172 k.c., art. 176 § 1 k.c., art. 292 k.c. i art. 352 k.c. i wskazał, że zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 22 października 2009 roku, III CZP 70/09, korzystanie przez przedsiębiorstwo państwowe z nieruchomości w sposób odpowiadający treści służebności gruntowej, prowadzące do zasiedzenia służebności gruntowej przed dniem 1 lutego 1989 roku, stanowiło podstawę do nabycia tej służebności przez Skarb Państwa.

Sąd wskazał, że rozstrzygającym momentem dla oceny dobrej, czy złej wiary posiadacza jest data uzyskania posiadania. Późniejsze zmiany świadomości posiadacza pozostają bez wpływu na tę ocenę i w konsekwencji na długość (czasu) potrzebnego dla nabycia własności przez zasiedzenie, co potwierdza wykładnia gramatyczna art. 172 § 1 k.c., w którym ustawa kładzie akcent na chwilę uzyskania posiadania, a pośrednio także z brzmienia art. 176 § 1 k.c.

Sąd Rejonowy przytoczył treść przepisu art. 49 § 1 k.c. i wskazał, że momentem, z którym stacja transformatorowa wybudowana przez pozwanego przestała być częścią składową gruntu pozwanego, był moment jej technicznego przyłączenia do sieci zarządzanej przez Zakład (...).

Sąd Rejonowy uznał, że uzasadniony jest zarzut zasiedzenia służebności gruntowej w treści odpowiadającej służebności przesyłu, polegającej na prawie do korzystania z nieruchomości powodów w zakresie związanym z posadowieniem na przedmiotowych nieruchomościach urządzeń elektroenergetycznych oraz ich eksploataowaniem i przeznaczeniem do dystrybucji energii elektrycznej. Urządzenia elektroenergetyczne, ze względu na swój charakter, to urządzenia trwałe i widoczne w rozumieniu art. 292 k.c.

Od chwili wybudowania i przeniesienia własności na rzecz pozwanego urządzenia elektroenergetyczne były stale wykorzystywane przez poprzedników pozwanego, to jest przedsiębiorstwa energetyczne funkcjonujące w formach przedsiębiorstw państwowych i spółek kapitałowych, do dystrybucji energii elektrycznej. Przez okres 20 lat, to jest od dnia 18 października 1984 roku (data odbioru technicznego linii wysokiego napięcia stacji transformatorowej) do dnia 18 października 2004 roku doszło do zasiedzenia przedmiotowej służebności na rzecz poprzednika prawnego pozwanej, to jest (...) Spółki Akcyjnej.

Sąd wskazał, że z uwagi na kumulatywne wystąpienie wskazanych przesłanek w dniu 19 października 2004 roku pozwany nabył z mocy samego prawa w drodze zasiedzenia służebność gruntową polegającą na prawie do korzystania z nieruchomości powoda w zakresie związanym z posadowieniem na tych nieruchomościach urządzeń elektroenergetycznych oraz ich eksploataowaniem i przeznaczeniem do dystrybucji energii elektrycznej.

Sąd Rejonowy uznał, że na bieg zasiedzenia służebności gruntowej nie miały wpływu negocjacje co zapłaty wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości powodów, które rozpoczęły się we wrześniu 2008 roku. Bezzasadne jest zatem żądanie powodów zasądzenia od pozwanego wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z przedmiotowych nieruchomości.

Jako podstawę prawną rozstrzygnięcia o kosztach procesu Sąd wskazał przepisy art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c., a jako podstawę prawną rozstrzygnięcia o nieuiszczonych kosztach sądowych przepisy art. 83 ust. 1 i 2 oraz art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych

*

Od wyroku z dnia 15 października 2014 roku apelację wnieśli powodowie, wskazując, że zaskarżają wyrok częściowo, to jest:

„1. w punkcie 1 oddalającym powództwo, ponad łączną kwotę 4.690,68 zł, na którą składają się kwoty: po 439,75 zł na rzecz Powoda ad. 1, 3, 4, 5 oraz kwotę 2.931,68 zł na rzecz Powódki ad. 2,

2. w punkcie II i III w zakresie obciążenia Powodów w całości kosztami postępowania”.

Powodowie zarzucili naruszenie:

„I. przepisów prawa procesowego, tj. art. 224 § 1 Kodeksu Postępowania Cywilnego (zwanego dalej KPC), w zw. z art. 227 KPC przez pominięcie istotnych faktów, wynikających z dokumentów urzędowych znajdujących się w aktach sprawy, a mianowicie wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 13 kwietnia 2005 r., sygn. akt 1 SA/Wa 69/05 i decyzji Wojewody L. z dnia 28 września 2005 r., nr (...), co skutkowało błędnym przyjęciem dobrej wiary Pozwanego,

II. prawa materialnego tj.:

1. art. 292 Kodeksu Cywilnego (zwanego dalej KC) w zw. z art. 172 § 1 KC przez błędne uznanie, że Pozwany nabył w drodze zasiedzenia służebność przesyłu na nieruchomościach należących do Powodów i pozostawał w dobrej wierze

przez cały czas posiadania mimo, iż decyzją z dnia 28 września 2005 r., nr (...) Wojewoda L. stwierdził nieważność decyzji z dnia 01 czerwca 1983 r., orzekającej o wywłaszczeniu nieruchomości Powodów, na podstawie której Pozwany objął w posiadanie służebność, co świadczy o pozostawaniu przez Pozwanego w złej wierze, co najmniej od daty złożenia wniosku o stwierdzenie nieważności decyzji wywłaszczeniowej,

2. art. 229 KC w zw. z art. 172 § 2 KC przez niezastosowanie mimo, iż jak wynika z okoliczności sprawy, w szczególności decyzji Wojewody L. z dnia 28 września 2005 r, nr (...), Pozwany pozostawał w złej wierze, a zatem dla oceny czasu trwania posiadania koniecznego do ewentualnego zasiedzenia służebności przesyłu winien być przyjęty trzydziestoletni, a nie dwudziestoletni okres.

3. art. 172 § 1 KC przez jego zastosowanie i błędne uznanie, że przy ocenie dobrej lub złej wiary posiadacza istotna jest jedynie data uzyskania posiadania, podczas gdy charakter posiadania należy oceniać przez pryzmat całokształtu okoliczności sprawy, w szczególności z uwzględnieniem wyłączenia z obrotu prawnego decyzji, na podstawie której nastąpiło uzyskanie posiadania,

4. art. 225 KC w zw. z art. 224 § 2 KC, w zw. z art. 140 KC przez niezastosowanie i oddalenie powództwa mimo, że Powodowie spełnili ustawowe przesłanki do przyznania na ich rzecz wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z ich nieruchomości przez Pozwanego”.

Powodowie wnieśli o:

„1. zmianę zaskarżonego orzeczenia przez uwzględnienie powództwa w części i zasądzenie na rzecz Powoda ad. 1 kwoty 439,75 zł, z ustawowymi odsetkami od dnia 02 listopada 2005 r. do dnia zapłaty, na rzecz Powódki ad. 2 kwoty 2.931,68 zł, z ustawowymi odsetkami od dnia 02 listopada 2005 r. do dnia zapłaty, na rzecz Powoda ad. 3 kwoty 439,75 zł, z ustawowymi odsetkami od dnia 02 listopada 2005 r. do dnia zapłaty, na rzecz Powoda ad. 4 kwoty 439,75 zł, z ustawowymi odsetkami od dnia 02 listopada 2005 r. do dnia zapłaty i na rzecz Powódki ad. 5 kwoty 439,75 zł, z ustawowymi odsetkami od dnia 02 listopada 2005 r. do dnia zapłaty,

2. nieobciążanie Powodów kosztami postępowania 1 instancji,

3. ewentualnie, w przypadku nieuznania powyższego, wnoszę o stosunkowe rozdzielenie kosztów procesu za 1 instancję, w tym kosztów z tytułu zastępstwa procesowego, między stronami,

4. zasądzenie na rzecz każdego z Powodów od Pozwanego kosztów z tytułu zastępstwa procesowego za II instancję według norm prawem przepisanych” (k. 302-309).

*

Na rozprawie apelacyjnej pełnomocnik powodów popierał apelację. Pełnomocnik pozwanego wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych (k. 324v).

*

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja powodów jest bezzasadna w całym zakresie zaskarżenia, chociaż niektóre podniesione w niej zarzuty są trafne. Zaskarżony wyrok, pomimo w przeważającej części nietrafnego uzasadnienia, jest prawidłowy. Apelacja powodów podlega zatem oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

Na wstępie należy zwrócić uwagę, że podstawą faktyczną powództwa objęty był w rozpoznawanej sprawie okres od dnia 1 listopada 2005 roku do dnia 1 listopada 2006 roku. Podstawa ta nie uległa zmianie w toku całego postępowania. Podstawę faktyczną powództwa stanowiły również twierdzenia, że pozwany – (...) Spółka Akcyjna w L. korzystał

we wskazanym wyżej okresie z części nieruchomości stanowiących własność powodów w zakresie obejmującym posadowione na tych nieruchomościach urządzenia przesyłowe.

Z zebranego w sprawie materiału dowodowego, a nawet pośrednio z ustaleń Sądu pierwszej instancji wynika, że pozwany, czyli (...) Spółka Akcyjna w L., ani nie korzystał w okresie od dnia 1 listopada 2005 roku do dnia 1 listopada 2006 roku z nieruchomości powodów w zakresie urządzeń przesyłowych, ani też nie jest nawet ogólnym następcą prawnym podmiotu, który we wskazanym okresie korzystał z nieruchomości powodów.

Podmiotem, który w okresie od dnia 1 listopada 2005 roku do dnia 1 listopada 2006 roku korzystał z nieruchomości powodów w związku z posadowieniem na tych nieruchomościach urządzeń przesyłowych, była spółka akcyjna o nazwie (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w L..

Wskazana wyżej Spółka powstała w 1993 roku z przekształcenia Przedsiębiorstwa Państwowego Zakład (...). Pierwotna firma spółki brzmiała: Zakład (...) Spółka Akcyjna (k. 47-64 – akt notarialny z dnia 12 lipca 1993 roku).

Bezsporne w sprawie było to, że w 1993 roku Zakład (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w L. wpisana została do rejestru handlowego.

W grudniu 1998 roku brzmienie firmy wskazanej wyżej Spółki uległo zmianie. W dniu 4 stycznia 1999 roku do rejestru handlowego nr HB- (...) wpisana została nowa firma o treści: (...) Spółka Akcyjna (k. 45 – opis postanowienia z dnia 4 stycznia 1999 roku).

W dniu 30 czerwca 2007 roku została zawarta umowa w formie aktu notarialnego pomiędzy (...) Spółką Akcyjną z siedzibą w L. a (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w L. (k. 54-64).

Na podstawie umowy z dnia 30 czerwca 2007 roku (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w L. zbyła na rzecz (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w L. przedsiębiorstwo w znaczeniu przedmiotowym, czyli zorganizowany zespół składników materialnych i niematerialnych. W skład tego przedsiębiorstwa (w znaczeniu przedmiotowym) wchodziły między innymi urządzenia przesyłowe. Przedsiębiorstwo w znaczeniu przedmiotowym zostało zbyte na pokrycie podwyższonego kapitału zakładowego w spółce (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w L..

W późniejszym czasie następowały zmiany brzmienia firmy spółki – (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w L.. Kolejne brzmienia to:

- a) (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością” i
- b) (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (k. 65-71v – odpis pełny z Krajowego Rejestru Sądowego według stanu na dzień 1 października 2010 roku).

Wskazany wyżej podmiot, występujący już pod firmą (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, przejęty został w 2010 roku przez (...) Spółkę Akcyjną w L. w wyniku połączenia spółek w trybie art. 492 § 1 pkt 1 k.s.h. (bezsporne; k. 325-330 – aktualna informacja z Krajowego Rejestru Sądowego).

Z powyższych ustaleń wynika, że (...) Spółka Akcyjna w L. jest ogólnym następcą prawnym (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w L.. Ogólne następstwo prawne wynika z przepisu art. 494 § 1 k.s.h. i oznacza, że spółka przejmująca wstępuje z dniem połączenia nie tylko we wszystkie prawa, ale i wszystkie obowiązki spółki przejmowanej.

(...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w L. nie była natomiast ogólnym następcą prawnym (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w L.. O ile na (...) Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w L., jako na nabywcę przedsiębiorstwa, przeszły prawa wchodzące w skład tego przedsiębiorstwa, między innymi także posiadanie służebności, a więc korzystanie z nieruchomości powodów w zakresie odpowiadającym treści służebności, to na (...) Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w L. nie przeszły żadne obowiązki zbywcy przedsiębiorstwa. Zbyte przedsiębiorstwa w znaczeniu przedmiotowym nie stanowi wypadku sukcesji ogólnej nabywcy po zbywcy.

Oznacza jedynie, że na nabywcę przechodzą wszelkie składniki materialne i niematerialne wchodzące w skład przedsiębiorstwa (art. 55¹ k.c. i art. 55² k.c.).

Wprawdzie nabywca przedsiębiorstwa jest odpowiedzialny solidarnie ze zbywcą za jego zobowiązania związane z prowadzeniem przedsiębiorstwa, na zasadach określonych w art. 55⁴ k.c., jednak nie oznacza to przejścia zobowiązań zbywcy na nabywcę.

Jak już wyżej wskazano, pozwany, czyli (...) Spółka Akcyjna w L., ani nie korzystał w okresie od dnia 1 listopada 2005 roku do dnia 1 listopada 2006 roku z nieruchomości powodów w zakresie urządzeń przesyłowych, ani też nie jest nawet ogólnym następcą prawnym podmiotu, który we wskazanym okresie korzystał z nieruchomości powodów.

Podmiotem, który w okresie od dnia 1 listopada 2005 roku do dnia 1 listopada 2006 roku korzystał z nieruchomości powodów w związku z posadowieniem na tych nieruchomościach urządzeń przesyłowych, była spółka akcyjna o nazwie (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w L.. Pozwany nie jest ogólnym następcą prawnym tej Spółki (zarówno bezpośrednim, jak i pośrednim). Co najwyżej mógłby ponosić odpowiedzialność za zobowiązania tej Spółki, jako następcą prawnym nabywcy przedsiębiorstwa od tej Spółki, na zasadach określonych w art. 55⁴ k.c.

Przepis art. 55⁴ k.c. nie może mieć jednak w sprawie zastosowania, gdyż oznaczałoby to wyjście poza podstawę faktyczną powództwa.

Przepis art. 321 § 1 k.p.c. stanowi, że sąd nie może wyrokować co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem, ani zasądzać ponad żądanie. Z powołanego przepisu wynika, że sąd jest związany zarówno żądaniem pozwu (treścią i zakresem tego żądania), jak i podstawą faktyczną powództwa wskazaną przez powoda.

Rozstrzygnięcie powództwa na tej podstawie faktycznej, że pozwany, na podstawie art. 55⁴ k.c. mógłby ponosić odpowiedzialność za zobowiązania innego podmiotu, oznaczałoby wyjście poza podstawę faktyczną wskazaną w rozpoznawanej sprawie przez powodów, a tym samym stanowiłoby naruszenie przepisu art. 321 § 1 k.c.

Powództwo wniesione przez W. S. (1), M. S., J. S., W. S. (2) I. C. podlegało zatem oddaleniu niezależnie od tego, czy pozwany lub jakikolwiek jego poprzednik prawny (pod tytułem ogólnym albo szczególnym) nabył przez zasiedzenie służebność gruntową na nieruchomościach powodów.

÷

Jeżeli chodzi o zarzuty apelacji, to wobec niezasadności powództwa z przyczyn wyżej wskazanych, zarzuty te są bezprzedmiotowe.

Odnosząc się do tych zarzutów, należy wskazać, co następuje:

Z przepisów art. 292 k.c. w zw. z art. 172 k.c. wynika, że aby nastąpiło nabycie służebności gruntowej przez zasiedzenie przez konkretną osobę, muszą być spełnione łącznie następujące przesłanki:

- 1) osoba ta musi być posiadaczem służebności,
- 2) posiadanie polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia,
- 3) posiadacz służebności musi sam wykonać trwale i widoczne urządzenie,
- 4) posiadanie służebności polegające na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia musi być wykonywane nieprzerwanie przez okres dwudziestu lat, jeżeli posiadacz uzyskał posiadanie służebności w dobrej wierze, albo przez okres trzydziestu lat, jeżeli posiadacz uzyskał posiadanie służebności w złej wierze; trwale i widoczne urządzenie musi istnieć przez cały okres prowadzący do zasiedzenia służebności.

Przepis art. 352 § 1 k.c. stanowi, że kto faktycznie korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności, jest posiadaczem służebności.

W rozpoznawanej sprawie poza sporem było, że na nieruchomościach stanowiących własność powodów znajdowały się trwale i widoczne urządzenia energetyczne, które powstały w latach osiemdziesiątych XX wieku.

Zebrany w sprawie materiał dowodowy nie daje jednak podstaw do dokonania ustaleń, które pozwalałyby na przyjęcie, że którykolwiek z poprzedników prawnych pozwanego nabył przez zasiedzenie służebność gruntową na nieruchomości powodów.

Podstawową okolicznością faktyczną, która musi wystąpić, aby możliwe było nabycie przez zasiedzenie służebności gruntowej, jest istnienie posiadania służebności przez oznaczoną osobę.

W rozpoznawanej sprawie omawiana okoliczność kształtuje się całkowicie odmiennie, gdy chodzi o nieruchomość oznaczoną jako działka numer (...) oraz nieruchomość oznaczoną jako działka numer (...).

Sąd Rejonowy nie zwrócił uwagi na fakt, że nieruchomość oznaczona jako działka numer (...), o powierzchni 295 m⁽²⁾, została wywłaszczona na rzecz Skarbu Państwa na podstawie decyzji z dnia 1 czerwca 1983 roku, nr (...), wydanej z upoważnienia Prezydenta Miasta L. (k. 107-109 – kserokopia decyzji z dnia 28 września 2005 roku).

Skoro zatem nieruchomość oznaczona jako działka numer (...) miała stanowić własność Skarbu Państwa, to ani Skarb Państwa, ani też kolejne przedsiębiorstwa państwowe, które w imieniu Skarbu Państwa władają tą nieruchomością i zarządzają nią, nie mogły się uważać za posiadaczy służebności. Skarb Państwa, który na podstawie decyzji o wywłaszczeniu, uważał się za właściciela nieruchomości, nie mógł jednocześnie uważać się za posiadacza służebności na tej nieruchomości. Przedsiębiorstwa państwowe, które władają tą nieruchomością do dnia 4 grudnia 1990 roku, władają nią w imieniu Skarbu Państwa, a nie w imieniu własnym.

Sytuacja w odniesieniu do tej nieruchomości nie uległa istotnej zmianie od dnia 5 grudnia 1990 roku. Decyzją z dnia 30 sierpnia 2002 roku, (...), Wojewoda L. stwierdził, że Przedsiębiorstwo Państwowe Zakład (...) nabyło z mocy samego prawa z dniem 5 grudnia 1990 roku, prawo użytkowania wieczystego nieruchomości oznaczonej jako działka numer (...). Skoro zatem Przedsiębiorstwo Państwowe Zakład (...) miało nabyć użytkowanie wieczyste tej nieruchomości, to nie mogło jednocześnie władać tą nieruchomością jako posiadacz służebności, gdyż było posiadaczem w zakresie odpowiadającym prawu użytkowania wieczystego.

Powyższe odpowiednio dotyczy Zakładu (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w L., która w 1993 roku powstała w wyniku przekształcenia Przedsiębiorstwa Państwowego Zakład (...). Skoro Zakład (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w L. uważała się za użytkownika wieczystego tej nieruchomości, to jednocześnie nie mogła uważać się za uprawnionego z tytułu służebności, a więc, innymi słowy, być posiadaczem służebności.

Wprawdzie w 2005 roku stwierdzona została nieważność decyzji z dnia 1 czerwca 1983 roku, nr GT.VII. (...) (k. 107-109), a w 2008 roku stwierdzona została nieważność decyzji z dnia 30 sierpnia 2002 roku (k. 104-106), jednak nie miało to żadnego wpływu na rodzaj posiadania nieruchomości oznaczonej jako działka numer (...) przez podmioty, we władaniu których nieruchomość ta była od chwili uprawomocnienia się decyzji o wywłaszczeniu.

Nie mogło zatem w ogóle dojść do nabycia przez zasiedzenie przez Skarb Państwa lub jego następców w zakresie władania nieruchomością służebności gruntowej na nieruchomości oznaczonej jako działka numer (...). Nawet gdyby przyjąć, że posiadanie służebności istniało od 2008 roku (od prawomocnego stwierdzenia nieważności decyzji Wojewody L. z dnia 30 sierpnia 2002 roku), to i tak do chwili obecnej nie upłynął jeszcze okres zasiedzenia wynoszący trzydzieści lat, a liczony od 2008 roku.

Inaczej sytuacja przedstawia się w odniesieniu do nieruchomości oznaczonej jako działka numer (...).

W odniesieniu do tej nieruchomości można przyjąć, że pierwotnie Skarb Państwa, a od dnia 1 lutego 1989 roku1 Przedsiębiorstwo Państwowe (...) w L., następnie Przedsiębiorstwo Państwowe Zakład (...) w L., a następnie Zakład (...) Spółka Akcyjna w L. (po zmianie firmy: (...) Spółka Akcyjna w L.) były posiadaczem służebności w odniesieniu do nieruchomości oznaczonej jako działka numer (...), a wykonywanie tej służebności polegało na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia.

Do dnia 1 listopada 2006 roku, to jest do końca okresu objętego podstawą faktyczną powództwa w rozpoznawanej sprawie, nie doszło do nabycia przez zasiedzenie służebności gruntowej.

Sąd Rejonowy nieprawidłowo, a w każdym razie nieprecyzyjnie wskazał, że rozstrzygającym momentem dla oceny dobrej albo złej wiary posiadacza jest „data uzyskania posiadania”. W rzeczywistości chodzi tutaj nie o datę uzyskania posiadania, ale o chwilę uzyskania posiadania. Data oznacza bowiem konkretny dzień (dobę), od godziny 00.00 do godziny 24.00.

Pomimo wypowiedzi na temat skutków prawnych uzyskania posiadania służebności w dobrej lub w złej wierze Sąd Rejonowy nie wypowiedział się wprost, czy w rozpoznawanej sprawie uzyskanie posiadania służebności nastąpiło w dobrej, czy też w złej wierze. Sąd Rejonowy przyjął natomiast, że w rozpoznawanej sprawie okres zasiedzenia służebności wynosił 20 lat i rozpoczął swój bieg od dnia 18 października 1984 roku, to jest od dnia odbioru technicznego linii wysokiego napięcia stacji transformatorowej (strona 16 uzasadnienia postanowienia). Powyższa wypowiedź Sądu pierwszej instancji pozwala na przyjęcie, że u podstaw stanowiska Sądu pierwszej instancji leżą dwa wykluczające się założenia:

a) albo Sąd Rejonowy przyjął, że uzyskanie posiadania służebności nastąpiło w złej wierze, a do określenia biegu zasiedzenia służebności miał odpowiednie zastosowanie przepis art. 172 § 2 k.c. w pierwotnym brzmieniu, czyli okres zasiedzenia wynosił dwadzieścia lat,

b) albo Sąd Rejonowy przyjął, że uzyskanie posiadania służebności nastąpiło w dobrej wierze, a do określenia biegu zasiedzenia służebności miał odpowiednie zastosowanie przepis art. 172 § 1 k.c. zmieniony przez przepis art. 1 pkt 32) lit. a) ustawy z dnia 28 lipca 1990 roku o zmianie ustawy – Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 55, poz. 321 ze zmianą), czyli okres zasiedzenia wynosił również dwadzieścia lat, z tym że wynikał z odmiennej podstawy prawnej.

W związku z tym, że uzasadnienie Sądu pierwszej instancji nie pozwala na jednoznacznie wyjaśnienie wskazanej wyżej wątpliwości, należy odnieść się do obu możliwych stanowisk.

W wypadku stanowiska wskazanego wyżej w punkcie a) prawidłowe byłoby ustalenie Sądu pierwszej instancji, że uzyskanie posiadania nastąpiło w złej wierze, jednak uznanie, że w sprawie miałyby mieć zastosowanie przepis art. 172 § 2 k.c. w pierwotnym brzmieniu stanowiłoby oczywiście naruszenie przepisu art. 9 ustawy z dnia 28 lipca 1990 roku o zmianie ustawy – Kodeks cywilny. Przepis art. 9 tej ustawy stanowi, że do zasiedzenia, którego bieg rozpoczął się przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się od tej chwili przepisy niniejszej ustawy; dotyczy to w szczególności możliwości nabycia prawa przez zasiedzenie. Wejście w życie przepisu art. 9 ustawy z dnia 28 lipca 1990 roku spowodowało, że jeżeli bieg zasiedzenia nie zakończył się do dnia 30 września 1990 roku, to od dnia 1 października 1990 roku ulegał „przedłużeniu” odpowiednio do dwudziestu albo trzydziestu lat, w zależności od tego, czy uzyskanie posiadania nastąpiło w dobrej, czy też w złej wierze.

W wypadku stanowiska wskazanego wyżej w punkcie b) błędne byłoby ustalenie Sądu pierwszej instancji, że uzyskanie posiadania nastąpiło w dobrej wierze.

Brak jakiegokolwiek wypowiedzi Sądu pierwszej instancji na temat tego, czy uzyskanie posiadania służebności nastąpiło w dobrej, czy też w złej wierze, oraz na temat ewentualnego zastosowania w sprawie przepisu art. 9 ustawy z dnia 28

lipca 1990 roku o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, daje podstawę do wniosku, że Sąd Rejonowy nie rozpoznał w omawianym zakresie istoty sprawy.

Zebrany w sprawie materiał dowodowy nie daje podstaw do przyjęcia, aby Przedsiębiorstwo Państwowe (...) uzyskało w dobrej wierze posiadanie służebności w odniesieniu do nieruchomości oznaczonej jako działka numer (...). Decyzje administracyjne, na które powołuje się strona pozwana (k. 72-75), nie uzasadniają przyjęcia dobrej wiary w nabyciu posiadania służebności. Decyzje te dotyczą Zrzeszenia (...) i nie odnoszą się w jakikolwiek sposób do prawa dysponowania gruntem, w szczególności działką numer (...), na cele projektowanej inwestycji. Fakt ich wydania nie może zatem uzasadniać przyjęcia dobrej wiary przy nabyciu posiadania służebności przez to przedsiębiorstwo państwowe, które rozpoczęło użytkowanie urządzeń energetycznych znajdujących się na tej działce.

Kwestia, czy w odniesieniu do nieruchomości oznaczonej jako działka numer (...) upłynął do chwili obecnej termin zasiedzenia służebności gruntowej, jest bez znaczenia dla rozstrzygnięcia rozpoznawanej sprawy, gdyż powództwo i tak podlegało oddaleniu. Należy jedynie stwierdzić, że wniesienie pozwu o zapłatę wynagrodzenia za korzystanie z nieruchomości oznaczonej jako działka numer (...) nie przerwało biegu zasiedzenia. Wniesienie pozwu obejmującego takie żądanie nie jest zdarzeniem, które przerywa bieg zasiedzenia służebności gruntowej.

Kwestia, czy pozwany był posiadaczem służebności w odniesieniu do nieruchomości oznaczonej jako działka numer (...) do końca trzydziestoletniego okresu zasiedzenia służebności, wymagałaby dodatkowych ustaleń faktycznych, w szczególności dotyczących tego, czy i kiedy zostały usunięte urządzenia z tej działki. Ustalenia te jednak nie mają istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia w rozpoznawanej sprawie, gdyż powództwo i tak podlegało oddaleniu z przyczyn wyżej wskazanych.

÷

Mając na uwadze powyższe rozważania, Sąd Okręgowy oddalił apelację, jako bezzasadną.

*

Na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. i w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy:

a) zasądził od W. S. (1), J. S., W. S. (2) i I. C. na rzecz (...) Spółki Akcyjnej w L. kwoty po 28,13 zł od każdego z nich tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego;

b) zasądził od M. S. na rzecz (...) Spółki Akcyjnej w L. kwotę 187,50 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

W związku z tym, że apelacja powodów została oddalona w całości, powodowie są stroną przegrywającą sprawę w całości w postępowaniu odwoławczym. Powodowie powinni zatem zwrócić pozwanemu koszty poniesione przez pozwanego w postępowaniu odwoławczym. Koszty te obejmują wynagrodzenie pełnomocnika procesowego pozwanego, ustalone na podstawie § 6 pkt 3 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2013 roku, poz. 490 – tekst jednolity).

Na podstawie art. 105 § 1 zd. 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy nakazał powodom zwrot kosztów pozwanemu odpowiednio do udziału każdego z powodów w sprawie, gdyż pod tym względem zachodzą znaczne różnice. Udział M. S. w całości dochodzonego roszczenia wynosi bowiem 20/32 część, a udziały pozostałych powodów po 3/32 części każdego z nich.

Wysokość kosztów postępowania odwoławczego odpowiadających udziałowi M. S. wynosi **187,50 zł**.

$300 \text{ zł} \cdot 20/32 = 187,50 \text{ zł}$

Wysokość kosztów postępowania odwoławczego odpowiadających udziałom W. S. (1), J. S., W. S. (2) i I. C. wynosi po **28,13 zł** w odniesieniu do każdego z powodów.

$$300 \text{ zł} \cdot 3/32 = 28,13 \text{ zł}$$

*

Z tych wszystkich względów i na podstawie powołanych wyżej przepisów Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku.

1 Od dnia wejścia w życie ustawy z dnia 31 stycznia 1989 roku o zmianie ustawy – Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 3, poz. 11).

2 Por. uchwałę SN z dnia 26 listopada 2014 roku, III CZP 45/14, Biuletyn SN 2014, nr 11, s. 7-8.